
Verkoop van vroeger abdijgoed in 1864 op Grootveld en Molendijk

In ons HOM-tijdschrift 1999/2001-4 en 2003-1 werden de verwerking van het Opwijkse meting- en kaartboek 1725-'26 enkele percelen op het Groot Reilveken (of in de Rauwakker), het Grootveld en de Molendijk besproken die eigendom waren van de abdij van Affligem – zie ook noot 19 op pag. 22 van HOM-Tijdschrift 2003-1.

De slag bij Jemappes op 6 november 1792 betekende de eerste tijdelijke inlijving bij het «glorieuze» Frankrijk van de «liberté, égalité, fraternité». Na de slag van Fleurus op 26 juni 1794 palmde Frankrijk onze gewesten voorgoed in (tot 1814-'15).

Op 14 oktober 1794, was er een decreet van de Nationale Conventie (1792-1795) verschenen dat de kerkelijke bezittingen verbeurd verklaarde, maar de administratie ervan overliet aan de oorspronkelijke bezitters.

Het Directoire (1795-1799) pakte de religieuze kwestie aan met een groot aantal wetten die voor een definitieve scheiding tussen Kerk en staat moesten zorgen.

De wet van 15 fructidor IV (1 september 1796) verordende de sluiting in de negen Belgische departementen van alle religieuze instellingen, kloosters, abdijen en priorien-kloosters en de verbeurdverklaring van hun goederen en schafte dus alle ordes en broederschappen af. Alleen congregaties (vooral de vrouwelijke) die zich bezighielden met onderwijs en ziekenzorg ontsnapten tijdelijk aan deze maatregel. Eén jaar later werden zij op hun beurt opgeheven.

De kerkelijke goederen werden in beslag genomen en openbaar verkocht. De geestelijken kregen een kapitaal aangeboden in de vorm van bons waarmee ze genationaliseerde kerkelijke goederen konden terugkopen. De monniken van de abdij van Affligem aanvaardden dit niet. (1) (2) (3)

Marc Meskens (Merchtem) bezorgde ons een kopie van een notariële verkoopakte van 1864 van 2 percelen die tot vóór de Franse periode eigendom waren van de abdij van Affligem, te weten de percelen 356 en 394 in de sectie D, overeenkomend

met respectievelijk perceel 215 (op de Molendijk) en perceel 207 (in het Grootveld) van de kaart nr. 5 in het kaartboek 1725-'26.

In de 19e eeuwse kadastrale leggers (Ph. Vander Maelen, 1847, en P.C. Popp, ca. 1860, behoren beide percelen (en nog andere die voormalig abdijgoed waren), toe aan de erfgenamen Meeus uit Brussel. Volgens deze kadastrergegevens was perceel 356 4ha 64a 40ca groot en perceel 394 3ha 43a 90ca.

De verkoop van de percelen in 1864 gebeurde op verzoek en wegens de vier kinderen van wijlen Franciscus Fredericus burggraaf De Roest d'Alkemade en Maria Francisca Meeus.

De koper van beide percelen was Petrus Willocx (4). Hij deed de koop deels voor zijn vader Cornelis Willocx en deels voor zijn broer Bernard Willocx.

Tegenwoordig is het oorspronkelijke perceel 356 verdeeld in 16 kadastrale deelpercelen en het oorspronkelijke perceel 394 in 9 kadastrale deelpercelen.

Maurice WILLOCX

-
- (1) Zie onder meer ANTOINE François, *La vente des biens nationaux dans le département de la Dyle*, door François Antoine, Algemeen Rijksarchief, 1997.
 - (2) Over het kloosterdomein van Affligem, zie OCKELEY J., *Het Affligems kloosterdomein in de 18de en de 19de eeuw*, in *Ascania*, 1971, nr. 2.
en
OCKELEY J., *Het kaartboek van de Abdij Affligem 1717-1752*, Algemeen Rijksarchief, 2003, pag. 11-20.
 - (3) Zie ook OCKELEY J., *De opheffing van Affligem tijdens de Franse revolutie*, in *Eigen Schoon en de Brabander*, 71, 1988, pag. 1-31.
 - (4) Petrus Gulielmus Willocx, ongehuwd, ° Opwijk 16-09-1826, † ib. 02-05-1896, zoon van Cornelius W. en Petronella Haverals.

Last-Cohier, op en agtervolgens 't welk de Notarissen Josephus Angelus Augustus Crick, residerende te Assche, Omtrek Brussel, die dit last-cohier met de verhaelschriften zal behouden, en Ludovicus Franciscus Xaverius Martroye, residerende te Brussel

Ten verzoeke en van wegens de heeren:

1^e Franciscus Maria Josephus Ghislenus Baron De Roest d'Alkemade, 2^e Antonius Ferdinandus Josephus Ghislenus Baron De Roest d'Alkemade, beyde grondeygenaers woonende te Brussel, 3^e Fredericus Jacobus Ghislenus Burggraef De Roest d'Alkemade, 4^e En Theodorus Ghislenus Franciscus Baron De Roest d'Alkemade, deze twee leste grondeygenaers, woonende te Beersel, omtrek Brussel; - vier eenige kinderen van wyle den heer Franciscus Fredericus Burggraef De Roest d'Alkemade en Mevrouw Maria Francisca Meeus.

Openbaerlyk, aen de meestbiedende en beste hoogers, zullen verkoopen de leeger beschreve goederen, gemeten en gespleten door de landmeters Van Keerberghen te Brussel en Waedemon te Assche, volgens plan, 't welk hier aen zal blyven gehecht, door hun opgemaekt den vyftienden October achttienhonderd vierenzestig, geregistreerd zonder verzending te Assche, den eenentwintigsten der zelve maend, volume zevenentwintig, folio vyfenzeventig recto vak vier, op ontfangst van twee franks, twintig centimen, additionnelen begrepen, door Rodenbach.

***Beschryf der te verkoopen goederen
Onder de gemeente van Opwyck, canton Assche.***

A. Eene party land, ten gehugte Mansteen, op den Molendyk en het Groot-veld, sectie D, numbers dryhonderd zesenvyftig en dryhonderd vierennegentig; verdeeld, zoo volgt, onder de vierentwintig eerste koopen die, volgens hunne uytmeting en splyting ten dien gedaen gezamentlyk behelzen eene oppervlakte van agt hectaren, elf aren, zevenentwintig centiaren derwyl, volgens cadastre zy maer hebben agt hectaren, agt aren, dertig centiaren.

Eersten koop Enz.

Tweeden koop. Dryendertig aren, *paelende 1° aenden eersten koop (nu Cornelis Willocx) 2° en de vyftiende koop (nu Desiderius Robberechts) en aen de zestiende koop (nu Thilemans Henricus Robberechts) 3° aen den derden koop (nu de kinderen Van Limberghen), 4° aen de Puttebeek.*

[By akt kaveling, Crick, Assche, van 21 7bre 1892, toegevoegd aan Maria Theresia Willocx, echtgenoot van Joannes Vastenavondt, te Opwyck]

Derden koop Enz.

Kwalificatie of bewys van eigendom

*Alle de voorbeschreve goederen behooren toe aen de heeren verkoopers, uyt hoofde en als eenige onroerende erfgenaemen van Mevrouw hunne moeder **Maria Francisca Meeus**, in leven echtgenote van den heer Burggraef **Franciscus Fredericus De Roest d'Alkemade**, aen wie ze waeren aengecaeveld, by act van deyling onder handteeken, gedagteekend uyt Brussel, den zesentwintigsten Januarie achttienhonderd vierentwintig, geregistreerd te Genappe, den vierden February zelve jaer, volume elf, blad zevenenzeventig verso en volgende, tot blad honderdzesendertig vak twee, op het regt van vier honderd eenenzeventig guldens, vier en half cents, verhoog begrepen, door Wargnies, en gedeposeerd onder de minuten van den notaris Morren te Brussel, volgens act voor hem gepasseerd, den zestienden der gezegde maend February achttienhonderd vierentwintig.*

De koopers moeten zich vergenoegen met deze kwalificatie en zullen ten hunnen byzonderen koste, zich moeten beschikken de copyen of extracten, die zy zouden begeeren van den beroepen titel of van andere er in gemeld.

Losgaten

De veertien eerste koopen zullen, malkanderen en d'een d'ander moeten lossen langsthenen de koopen vyftien tot en begrepen vierentwintig, om over den vyftienden koop te komen tot op de straet.

De koopen vyftien tot en begrepen vierentwintig zullen malkanderen en d'een d'ander, moeten lossen langsthenen de eygendommen van Vanderstappen, Haeverals, De Donder, Van Schoor en Van Gucht, ook om over den vyftienden koop te komen tot op de straet.

Den vyftienden koop, zal moeten lossen langsthenen den eygendom van Benedictus Vanderstappen, tot op de straet, de veertien eerste koopen, en, langsthenen den eygendom van Petrus Van Gucht, eensgelyks tot op de straet, de koopen zestien tot en begrepen vierentwintig.

De koopen vyfentwintig, zesentwintig Enz.

De gemelde lossen zullen bestaen ten eeuwigen dage, ten allen tyde en saisoene, zonder vergoeding, doch, ter minste schaede. Zy zullen niet mogen gebruykt worden met peerden en rytuygen dan tot het bemesten en bewerken der gronden, gelyk ook tot het afhaelen van vrugten. Verders is er stiptelyk besproken dat de verkoopers geen losrede verantwoordten over vreemde eygendommen.

Ingebruyktreding en geniet der inkomen.

Volgens act voor den Notaris Hameryckx te Assche, gepasseerd den veertienden November achttienhonderd vyfenvyftig, zijn de goederen onder Opwyck, verhuerd geweest voor eenen termyn van negen jaeren, die eyndigt den dertigsten November aenstaende, zonder dat de tacie-te reconductie plaets heeft. Den zevensten artikel der verhuer-conditien vervat letterlyk het volgende, Enz.

De verkoopers behouden zich gansch het jaer huerprys te verschynen, voor de goederen onder Opwyck, den dertigsten November eertskomende. Voor de huerders die niet zullen betaeld hebben voor het tydstop hier agter bepaeld voor de betaeling van den koopprys, zal het verschot moeten gedaen worden door de koopers van hunne gekogte goederen, die, zonder het minste garand, hun verhael zullen hebben tegens deze huerders.

Algemeene en byzondere conditien, lasten en bespreken, boven de gene reeds uytgedrukt.

1° De goederen worden verkogt zoo en gelyk zy zich bevinden, met alle voordeelige en na-deelige dienstbaerheden; zonder vrywaering over juyste maete, paelen, regenoten, waeterloopen, echtheyd der beroepe cadastraele sectien en numbers, gelyk ook der opgegeven of nog op-tegeven jaerlyksche pachtsommen. De gragten nu bestaende tot den afloop der gemeene waeters zullen niet mogen vernietigd worden. Er wordt geenen anderen los verantwoord als den genen waer van hier hooger gewag en die ook aengeteekend is op het gehecht plan. De te leveren losreden, met peerden en rytuygen, zullen, voor de goederen onder Opwyck, geene meerder breedde moeten hebben als van twee meters, zestig centimeters. De boomen, zoo kleyne als groote, byzonderlyk op de koopen een en twelf, die de losreden zouden kunnen beletten of moeylyk maeken zullen onmiddelyk moeten uytgekapt worden. De te leveren en openen losbaenen, gelyk ook de voetwegen, zyn medegemeten en maeken deel van de aengeduyde oppervlakte der koopen op welk zy liggen. De gragten scheidende twee ofte meerder koopen zyn medegemeten, voor d'helft langst wederkanten. Ingeval van geschil tusschen de koopers, over het scheidende van hunne gronden, 't zy by gevolge van uyttrukking van piquetten, of voor andere oorzaeken, zullen zy zich, zonder wederroep, moeten gedraegen naer de beslissing die, ten hunnen koste, zal gegeven worden door de landmeters die de meting en de splitsing hebben gedaen.

Verders, zullen de aenmalkanderen paelende koopers verpligt wezen van, op het eerste verzoek van den neerstigsten van hun, hunne goederen aftepaelen met blauwe arduynsteen.

2° De goederen worden verantwoord en verkogt vry, zuyver en onbelast van alle schulden en hypothequen hoegenoomd, 't gene van welk de koopers zich zullen mogen verzekeren ten hunnen byzonderen koste.

3° De koopers moeten de contributien en openbaere lasten betalen, te rekenen van den dag der toewyzyng, behalvens hun verhael tegens de huerders.

4° De koopers zullen met de afgaende huerders niet mogen rekenen en afhandelen, over de landbouwers regten aen de huerders toekomende, dan naer zich verzekerd te hebben, dat deze leste aen de verkoopers geene de minste schuld meer zyn hebbende.

5° De verkooping, geschied met profyt van palmslag en hoogen. Den hoogsten inmeyner van elken koop zal, ten titel van palmslag genieten eene premie van vyf francs, hy mag, onmiddelyk en voor alle andere, stellen zoo veel hoogen als het hem belieft. Iedere hooge is van tien francs, waer van agt, met het beloop der inmeyning, zullen uytmaeken den principaelen koopprys ende de twee overige francs, zullen toekomen aen den hooger.

7° Binnen de dry dagen naer de toewyzyng en zonder kosten aen het principael met aenkleefzels, zullen de koopers, ten kantoore van genoemden Notaris Crick, moeten betaelen tien ten honderd van de somme op welke de proportionnele mutatie regten van hun verkryg zullen worden berekend, dit voor alle gewoonlyke kosten der verkooping, begrepen de enregistrements en transcriptieregten. Bovendien zullen zy moeten betaelen de copyen, den kost van eene authentieke kwitantie, vyf francs par koop voor de meting en splyting met plan, de hypothecaire staeten en certificaeten die zy vereysschen, mitsgaeders de andere buyten gewoone kosten.

13° Den magtdraeger en de Notarissen blyven niet verantwoordelyk over de bestandigheyd der verkooping.

14° De verkooping zal geschieden te Assche, in de Afspanning den Gouden Leeuw, gehouden door d'heer Martinus Carolus Borreman met twee ofte meerdere ziddagen, te bepaelen door de Notarissen, ter beneerstiging en bywezen van den magtdraeger der verkoopers, volgens hunne procuratie, die hier aen zal blyven gehecht, gepasseerd in Brevet voor den instrumenterenden Notaris Martroye, den negentienden September lestleden en geregistreerd den zevenentwintigsten der zelve maend, met den naem van den magtdraeger in het wit, maar sedert aengevuld op den heer Joannes Henricus Van Linthout, Notarisklerk te Assche, die in alle de bewerkingen als algemeenen mandataris van alle de verkoopers zal handelen en teekenen en die ook de verkoopprysen mag ontfangen.

[Inschrijving] **Het jaer achttienhonderd vierenzestig den vierentwintigsten October**, ten elf ure voormiddag, binnen Assche, in de gezegde Afspanning den Gouden Leeuw, ten verzoeke en bywezen van voorschreven magtdraeger der verkoopers, is er, door voornoemde Notarissen **Crick** en **Martroye**, aen de verzameling voorlezing gedaen van het vorenstaende Last-kohier, waer tegens geene bemerkingen gemaekt zynde, op en achtervolgens het zelve voortsgedaen met het laten inmeinen en verdieren der goederen daer in onder negenenvyftig koopen beschreven. Deze koopen vervolgens opgeroepen, zyn ingemeind zoo volgt:

De eerste koop. Enz.

De tweede koop, op zestienhonderd tagentig francs, met twintig hoogen, door den heer Joannes Franciscus Francqui, grondeigenaar te Brussel; Vlaemschen Steenweg, number negenenzeventig.

De derde koop, Enz.

Ten sluiten, is de tweede zitting aengekondigd en vastgesteld op maendag zeven November aenstaende, ten elf ure voormiddag, ten dezen huize.

Van allen welk is opgemaekt het voorhandig verhaelschrift, ten huize, dag en jaer voorschreven, gesloten omtrent twee ure namiddag, alles in de tegenwoordigheyd van den magtdraeger en na gedane voorlezing aen hem en aen de inmeiners en verhoogers hebben geteekend met

hun en de instrumenterende Notarissen, ter uitzondering van Ambrosius Verhavert, Carolus Philips, Petrus Joannes Van Nieuwenhuysen en Joannes Baptista Biesemans die alle verklaerd hebben niet te kunnen schryven of teekenen als ongeleerd zynde.

[Volgen de handteekens:]

Geregistreerd met eene verzending te Assche, den zevenentwintigsten October 1864, boek 107, blad 31 v° 5, Ontvangen voor vast regt, twee franken, twintig centimen.

De ontvanger: [geteekend] Rodenbach

Het jaer achttienhonderd vierenzestig, den zevenden November, omtrent elf uren voormiddag, binnen de gemeente van Assche, in de Afspanning den Gouden Leeuw, gehouden door d'heer Martinus Carolus Borreman, ten verzoeke en bywezen van de heer Joannes Henricus Van Linthout, Notarisklerk te Assche, handelende in zyne hoedanigheid van magtdraeger der principale verkoopers de heeren Burggraef en Barons **De Roest d'Alkemade**, alle genoemd en gequalificeerd ten hoofde van het vorenstaende Last-kohier en aengesteld by de procuratie in het zelve beroepen, is er, door de Notarissen Josephus Angelus Augustus **Crick**, residerende te Assche en Ludovicus Franciscus Xaverius **Martroye**, residerende te Brussel, aen de verzameling voorlezing gedaen van gezegd Last-kohier, met het er op volgende verhaelschrift van inmeining door de instrumenterende Notarissen opgemaekt en gesloten den vierentwintigsten October laetstleden, waer tegens geene bemerkingen gemaekt zynde, zyn de instrumenterende Notarissen voortsgedaen met het laten verdieren der goederen in het Last-kohier onder negenenvyftig koopopen beschreven, en dezelve alle opgeroepen ter sommen op welke zy ten eerste zittage zyn gebragt, zyn de volgende verdierd, te weten:

De eerste koop, Enz.

De tweede koop, met tien hoogen, door Judocus Ameryckx, landbouwer, te Merchtem.

Na deze verhoogingen in het bezonder, heeft men aengeboden verscheide en verschillende massen van

aenpalende koopen, met beding dat, al de hoogen op de massen zullen wezen gansch voor de verkoopers, zonder profyt voor de hoogers.

Van deze massen zyn aengenomen en verdierd, de volgende:

De mas der eerste en tweede koopen, met veertien hoogen, door Dominicus Moens en negen hoogen, door Petrus Willocx, laetsten hooger, beide landbouwers te Opwyck.

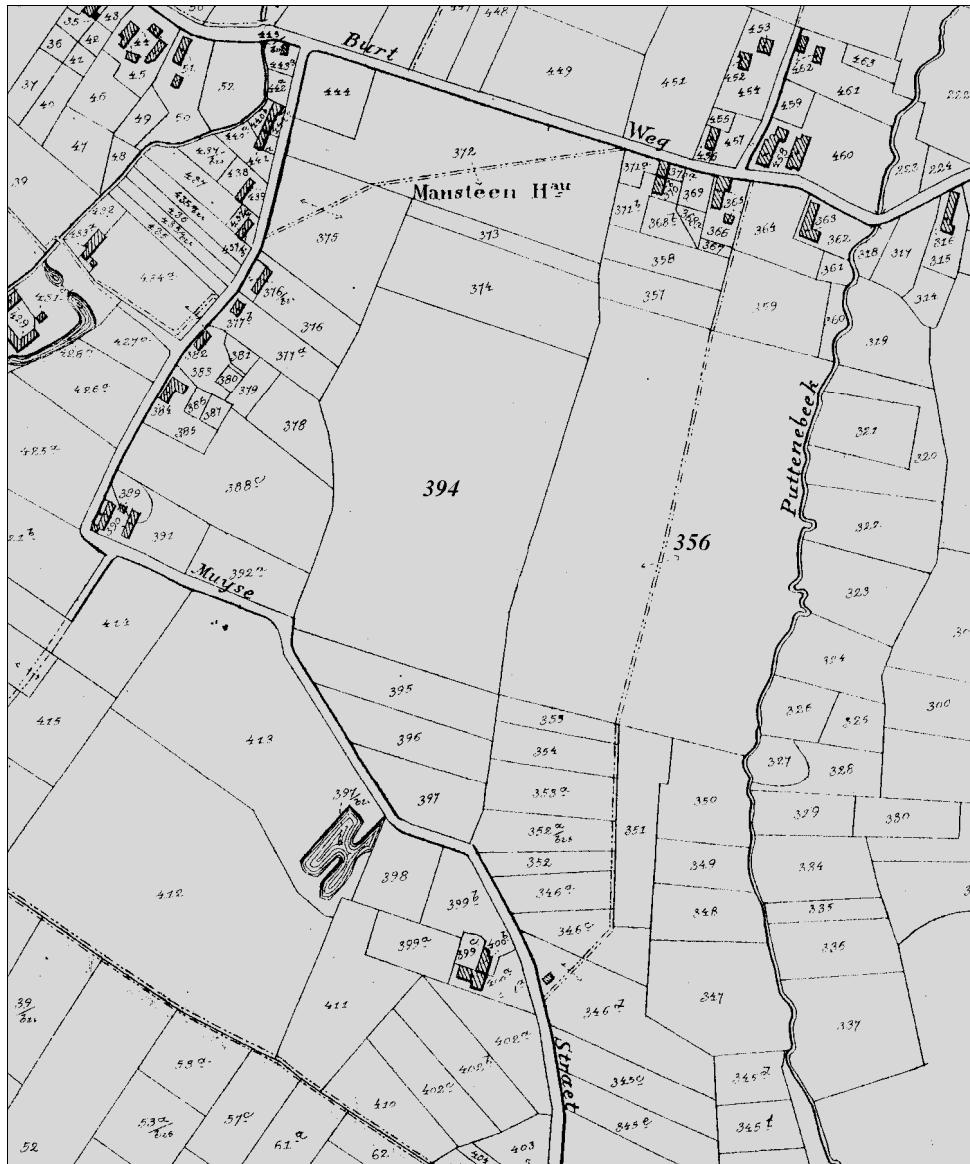
Geene verhoogingen hoogenoemd meer kunnende bekomen, zyn al de koopen, ten verzoeke van den magtdrager, toegewezen en verkocht, aen de inmeiners en laetste verdierders, voor het beloop van hun gebod.

Petrus Willocx voornoemd, heeft verklaerd de mas der eerste en tweede koopen, te hebben gedaen en te aenveerden, te weten: de eerste koop, ten behoeve van zynen vader Cornelis Willocx, weduwnaer van Petronilla Haverals, landbouwer te Opwyck en de tweede koop ten behoeve van zynen broeder Bernard Willocx, landbouwer te Merchtem, hier ook aenwezig en deze tweede koop aenveerdende voor hem en zyne vrouw Joanna Catharina Meersman, en na voorlezing, hebben de twee gebroeders Willocx geteekend, met beding dat, ieder zynen koop in het bezonder zal betalen en ieder de helft der hoogen gesteld op de mas.

[Geteekend] P. Willocx, B. Willocx

Des gedaen, heeft de magtdrager heer Van Linthout bekend en verklaerd dat de bovengenoemde koopers, hem hebben betaeld hunnen principalen koopprys en over zynen ontvangst gegeven kwitantie.

Van allen welk is opgemaekt het voorhandig verhaelschrift, ten huize, dag en jaer voorschreven, gesloten omtrent zes uren van den avond, en na gedane voorlezing aen den magtdrager, heeft hy met de instrumenterende Notarissen geteekend.

De percelen Sectie D nrs. 356 en 394 en omgeving op de kadastrale kaart P.C. Popp van ca. 1860 (dus met de situatie van juist vóór de verkoop in 1864), schaal 1/5.000 (1cm = 50 m).

Boven de straat Mansteen, links en middenonder de huidige straat Grootveld (toen "Muysestraat"), rechts van onder naar boven de Puttenebeek. Tussen de straat Grootveld en de straat Mansteen, ongeveer evenwijdig aan de beek, dwars o.m. door perceel 356, loopt de Molendijkweg.

Volgens de bijhorende legger zijn de percelen 356, 394, 397bis (vijver), 398, 411, 412 en 413 in de Sectie D en perceel 52 in de Sectie E (linksonder) allemaal eigendom van de erfgenamen Meeus uit Brussel, in totaal 14ha95a70ca. Het was allemaal voormalig Affligems abdijgoed.